

ปฐมพยาบาลผิด ชีวิตเปลี่ยน**First Aid Mistakes Can Make Matters Worse**

กิ่งแก้ว

Received: April 11, 2023

Revised: April 18, 2023

Accepted: April 24, 2023

ฉันเชื่อว่าอุบัติเหตุ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ และไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้นอย่างแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นอีกหนึ่งอุบัติเหตุที่ใกล้ตัวทุกคนมากในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การเรียนรู้วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเพื่อจะได้เตรียมพร้อมรับมือกับเหตุการณ์เหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง และมีสติเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยเฉพาะสติ ต่อให้มีความรู้มากแค่ไหน แต่ถ้าขาดสติ อุบัติเหตุที่คิดว่าเล็กน้อยหรือคาดว่าจะรับมือได้ อาจกลายเป็นเรื่องใหญ่ได้ทันที และถ้าจะกล่าวถึงคำว่าแผลไหม้ มากกว่า 50% ของคนที่ได้ยินคำนี้ อาจรับรู้และเข้าใจว่าเป็นแผลไหม้จากความร้อน แต่เรื่องราวที่จะเล่าต่อไปนี้ เป็นเรื่องราวประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากอุบัติเหตุการมีแผลไหม้จากความเย็น

กล่าวมาถึงแผลไหม้จากความเย็นแล้ว ขอเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงกับตัวเองจากเหตุการณ์การซ่อมแผนกอิเล็กทรอนิกส์ของที่ทำงาน หลังจากได้ฟังวิทยากรบรรยายในภาคทฤษฎีที่ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงแล้ว คิดว่าตัวเองตั้งใจฟังในระดับหนึ่ง เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และวิทยากรบรรยายได้สนุก แต่การบรรยายในช่วงบ่ายของวัน ขอมอบว่ามีแอบพักสายตาง่วงเป็นระยะ ทำให้ไม่แน่ใจว่าได้รับข้อมูลจากวิทยากรทั้งหมด 100% หรือไม่ แต่ที่จำได้คือ ถึงดับเพลิงมีหลายชนิด หลายสี แต่ละสีมีสิ่งที่บรรจุภายในและมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน แต่ก็จำไม่ได้ทั้งหมด หลังจากการบรรยายภาคทฤษฎีเสร็จสิ้น มีการแบ่งกลุ่มเป็นสี่ๆ เพื่อการฝึกปฏิบัติ โดย

เริ่มจากการฟังสัญญาณเสียงเตือนไฟไหม้ ช้อมวิ่งลงบันได เราได้ซ่อมแบกถังดับเพลิงและสมมติการฉีดดับไฟ การซ่อมแผนแรกผ่านไปได้ด้วยดี

แผนการซ่อมที่ 2, 3 และ 4 ใช้พื้นที่ด้านล่างของอาคารซึ่งเป็นลานกว้างๆ ภาพที่เห็นตรงหน้าคือถึงดับเพลิงสีแดงหลายใบ ผู้อบรมถูกแบ่งเป็นกลุ่มและเข้าแถวตามกลุ่ม การซ่อมแผนที่ 2 เริ่มจากวิทยากรสาธิตและให้ผู้อบรมทุกคนได้ลองปฏิบัติ ซึ่งก็ผ่านไปได้ด้วยดี แผนที่ 3 เรารู้ว่าแผนที่ 3 มีความ advance ใจหนึ่งอยากลองทำ มันดูเท่และน่าสนใจมาก แต่อีกใจหนึ่งก็กลัว แต่เมื่อมีเพื่อนๆ เริ่มทยอยลงทำบ้างแล้ว และผ่านไปได้ด้วยดี ใจที่ที่มีความอยากรู้อยากลองอยากทำก็สั่งให้เราออกไป ความรู้สึกมันพุ่งทะยานไปหมด ทั้งตื่นเต้นทั้งกลัวผสมปนๆ กันไป ทำให้ไม่ได้รับรู้ว่า จะหยิบถังดับเพลิงเดิมที่เพื่อนคนก่อนหน้านั้นเพิ่งใช้ไป และสังเกตเห็นวาร์บๆ ถึงมีผงสีขาวอยู่ ซึ่งจริงๆ ก็ไม่แน่ใจว่าเป็นผงของอะไร และจะมีอันตรายหรือไม่ ทำทางในการแบกถังของเรา เราคิดว่าเราทำถูกต้องตามที่วิทยากรสาธิต แต่แตกต่างกันตรงที่วิทยากรใส่เสื้อแขนยาว แต่เราใส่เสื้อแขนสั้น ดังนั้นจึงมีส่วนของถังดับเพลิงที่สัมผัสกับแขนด้านซ้าย เหตุการณ์ช่วงนั้นมันเร็วมาก ระยะเวลาไม่นานเกิน 45 วินาที แต่น่าจะนานกว่าเพื่อนคนอื่น เพราะถึงดับเพลิงนี้ใช้ไปแล้ว ทำให้แรงกดของสารเคมีออกมาน้อย จนทำให้ใช้เวลาในการดับไฟนาน ความรู้สึกที่แบกถังในตอนนั้นคือ

ค่อนข้างหนักและแขนเย็น นับเป็นความรู้ครั้งแรกว่า
ถึงดับเพลิงที่ถูกใช้ไปแล้วจะมีความเย็น

หลังจากที่วางถังดับเพลิงลงบนพื้น สิ่งแรกที่
มองเห็นคือ แขนด้านซ้ายมีผงสีขาวปิดอยู่ คล้ายๆ กับ
ผงของน้ำแข็งแข็ง แต่อีกใจหนึ่งคิดว่าผิวหนังลอก
ติดอยู่กับถังดับเพลิงที่เพิ่งวางไป เพื่อนๆ ทุกคนใน
เหตุการณ์วันนั้นตกใจและรีบพาเราไปที่ห้องพักห้องหนึ่ง
แต่ละคนเป็นห่วง รีบพาไปล้างแขน วังไปเอาน้ำแข็ง
และเตรียมถังใส่น้ำและน้ำแข็งให้เราเอาแขนแช่ มาถึง
ตรงนี้ต้องบอกก่อนว่า สิ่งที่ทุกคนกำลังทำเป็นสิ่งที่
วิทยากรได้แชร์ประสบการณ์ไว้ก่อนหน้านี้ว่า เป็นวิธี
การปฐมพยาบาลที่ได้ผลจริงและได้ผลดี ซึ่งหลายๆ คน
ที่ช่วยเหลือและช่วยปฐมพยาบาลเราอยู่ตรงนั้นรวมทั้ง
เราด้วยเป็นพยาบาลที่นับว่ามีความรู้และประสบการณ์
การเรียนการสอนและการช่วยเหลือผู้ที่มีแผลไฟไหม้
จากความร้อนมาแล้วเกือบทุกคน แต่สิ่งที่เรากำลังประสบ
เป็นสิ่งที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนในชีวิต ทำให้
การปฐมพยาบาลได้มาจากสิ่งที่วิทยากรแชร์มาทั้งหมด
จนลืมนึกไปว่า มันคือแผลไหม้จากความร้อนและใช้
ความเย็นจากถังน้ำแข็งในการปฐมพยาบาล

ความตื่นเต้น ความรู้่นายจากการช่วยเหลือ
ที่เราได้รับจากเพื่อนๆ ที่อยู่ตรงนั้นเริ่มเพลาลง เรา
เดินกลับไปห้องพักพร้อมกับเพื่อนอีก 2-3 คนที่เดิน
ไปเป็นเพื่อน แผลที่แขนเรายาวประมาณ 1 ไม้มรรทัด
แดงๆ เย็นๆ เราใช้เวลาในการนั่งแช่แขนในถังน้ำแข็ง
ประมาณ 45 นาที ความสงบทำให้เริ่มหาข้อมูลวิธี
การปฐมพยาบาลจาก website ต่างๆ โดยข้อมูลที่ได้
คือ ถ้ามีแผลไหม้จากความร้อนให้ใช้น้ำอุ่นหรือน้ำ
อุณหภูมิห้อง ในช่วงที่อ่านเจอข้อความนี้ แขนที่แดง
เริ่มบวมมากขึ้น (ภาพที่ 1) เราตัดสินใจไปโรงพยาบาล
ทันที ระยะเวลาจากเหตุการณ์จนได้เข้าพบหมอใน
ห้องฉุกเฉินประมาณ 2 ชั่วโมง หมอบอกเราว่าเป็น
แผลไหม้ระดับ 2 แบบตื้น เราได้ถามหมอถึงเรื่อง
การปฐมพยาบาลที่ถูกต้อง ก็ได้คำตอบว่า การลด
ความเย็นให้ได้เร็วที่สุดคือวิธีที่ถูกต้อง โดยแนะนำให้ใช้

น้ำอุณหภูมิห้อง ไม่ใช้น้ำอุ่น เพราะความอุ่นของแต่ละคน
ไม่เท่ากัน หากอุ่นจนถึงร้อนเกินไป ก็จะเป็นอันตราย
ต่อเนื้อเยื่อผิวหนัง ในห้องฉุกเฉินได้ล้างแผลด้วยน้ำเกลือ
และทาด้วย terramycin (ยาฆ่าเชื้อที่ใช้ทาเฉพาะที่)
ปิดแผลด้วยก๊อช ให้กลับบ้านและนัดมาทำแผลวันวัน

การเปิดแผลครั้งที่ 2 ลักษณะแผลเป็นผิวหนังพอง
มีน้ำใส ขณะที่เปิดแผลมีบางส่วนแตก หมอทำแผล
และลอกหนังสีน้ำตาลส่วนที่ยังไม่แตกออกทั้งหมด
สิ่งที่เห็นคือ ผิวหนังสีชมพู (ภาพที่ 2) ความรู้สึกตอนนั้น
ยังไม่ได้กลัวว่าจะเป็นอะไรมาก กังวลแค่เพียงเรื่อง
แผลเป็นเท่านั้น หลังทำแผลปิดด้วย aquacel foam
(แผ่นโฟมสำหรับปิดแผลและดูดซับสารคัดหลั่งจาก
แผลได้) และให้กลับบ้าน นัดมาในอีก 2 วัน การเปิด
แผลครั้งที่ 3 (ภาพที่ 3) เป็นแผลที่มีลักษณะเป็นเนื้อ
สีเหลืองๆ ไม่แดงดีเท่าที่เราคิด แต่ยังมีความรู้สึกเจ็บๆ
อยู่บ้าง หมอแจ้งว่าจะต้องตัดเนื้อส่วนที่เหลืองๆ ออก
หรือเรียกว่าการตัดตกแต่งแผล (debridement) โดย
การฉีดยาชาอรอบๆ แผลก่อนทำ เราทั้งตื่นเต้น กลัว
กังวล และเจ็บ แต่ยังเป็นการเจ็บที่ทนได้ หลังจาก
ที่ตัดตกแต่งเรียบร้อยแล้ว หมอแจ้งว่าแผลไหม้เปลี่ยนจาก
ระดับ 2 แบบตื้น เป็นระดับ 2 แบบลึก สภาพแผลเป็น
เนื้อเยื่อสีชมพูที่มีเลือดซึมๆ (ภาพที่ 4) ปิดแผลด้วย
แผ่นปิดแผลแบบเดิม ให้กลับบ้านและนัดมาอีกครั้ง
ในวันรุ่งขึ้น การเปิดแผลครั้งที่ 4 (ภาพที่ 5) แผล
มีลักษณะซึดๆ เหลืองๆ และกดไม่เจ็บ สีหน้าหมอ
ดูไม่ค่อยดีนักแล้วบอกว่า “มันน่าจะเป็นไหม้ระดับ 3
แล้วครับ” ความรู้ที่ได้เรียนมาก็ลอยมาในหัว และรู้ทันที
ว่าการรักษาในขั้นตอนต่อไปคือ การปลูกถ่ายผิวหนัง
(skin graft) และสิ่งที่ได้ยินจากหมอก็ตรงกับสิ่งที่เราคิด
หมอให้เหตุผลว่าแผลจะหายเร็ว อัตราการติดเชื้อน้อย
คำถามแรกคือ ใช้ผิวหนังส่วนไหนในการปลูกถ่าย
คำตอบที่ได้คือ บริเวณขาหนีบ และหลังจากที่เราได้
ปรึกษาคนที่บ้านแล้วจึงตัดสินใจทำ ซึ่งหมอนัดมาทำ
ในอีก 2 วันต่อมา

ขั้นตอนการเตรียมตัวก่อนผ่าตัดเป็นไปตามทฤษฎีที่เรียนมา ใช้การระงับความรู้สึกตัวทั่วร่างกาย (general anesthesia) ซึ่งเป็นประสบการณ์ครั้งที่ 2 ของเรา เราจึงไม่ตื่นเต้นมาก แต่กังวลเรื่องการหายของแผลมากกว่า กระบวนการผ่าตัดผ่านไปได้ดี พักฟื้นในโรงพยาบาล 2 คืน และกลับไปพักฟื้นที่บ้าน โดยเป็นการเจ็บป่วยที่ใช้ระยะเวลาในการพักฟื้นนานที่สุดคือ ประมาณ 15 วัน วันแรกที่เปิดแผล (ภาพที่ 6) สภาพแผลไม่ค่อยสวยซึ่งเป็นไปตามที่เราคาด แต่ผิวหนังที่ปลูกถ่ายไว้ติดดีมากกว่า 95% ซึ่งน่าพอใจ หลังจากที่เปิดแผล มีการติดเชื้อของแผล 2 ครั้ง เปลี่ยนยาฆ่าเชื้อ และเข้า-ออกโรงพยาบาลมากกว่า 10 ครั้ง จนวันนี้ผ่านมาได้ประมาณ 6 เดือน จากแผลปลูกถ่ายผิวหนังกลายเป็นแผลเป็นที่มีลักษณะนูน (keloid) ซึ่งยังคงปิดแผลเป็นด้วยพลาสติกกันแดด จนทุกวันนี้มีน้อยคนนักที่จะได้เห็นแผลนี้

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ ทำให้เราได้เรียนรู้และได้ข้อคิดมากมาย เราได้เห็นครอบครัวที่รักและหวังดีกับเรา การปฐมพยาบาลเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง หากปฐมพยาบาลผิด จากแผลไหม้เพียงเล็กน้อยอาจกลายเป็นแผลเป็นนูนที่ต้องใส่ปลอกแขนตลอดเวลาที่อยู่นอกบ้าน เพราะไม่อยากให้ใครต้องเห็นความไม่สวยงามของตัวเอง การมีสติเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อให้มีความรู้ท่วมหัวแต่ไหน แต่ถ้าไม่มีสติก็ไม่สามารถช่วยอะไรเราได้เลยจริงๆ การเอาตัวเองเข้าไปอยู่ในความเสี่ยงต่างๆ ก็เป็นเรื่องที่เราควรหลีกเลี่ยง และพึงใช้ชีวิตอย่างมีสติมากขึ้น จากประสบการณ์ที่เล่ามาทั้งหมดนี้เป็นเพียงอุทาหรณ์และข้อเตือนใจสำหรับผู้อ่าน ขอขอบพระคุณครอบครัวที่ไม่เคยซ้ำเติมและอยู่เคียงข้างตลอดมา และขอขอบคุณคุณกัลยาณมิตรรอบตัวที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านเป็นอย่างดี อย่างน้อยในความโชคร้ายของเราก็คงเห็นว่าชีวิตมีความโชคดี

